

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

KOMUNIKAT PRASOWY nr 73/19

Luksemburg, 13 czerwca 2019 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-363/18
Organisation juive européenne, Vignoble Psagot Ltd / Ministre de l'Économie
et des Finances

Rzecznik generalny Gerard Hogan: prawo Unii wprowadza wymóg, w odniesieniu do produktu pochodzącego z terytorium okupowanego przez Izrael od 1967 r., wskazania nazwy geograficznej tego terytorium oraz oznaczenia, że produkt pochodzi z osiedla izraelskiego, jeżeli tak jest

W dniu 24 listopada 2016 r. w odniesieniu do rozporządzenia w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności¹ (rozporządzenie), minister gospodarki i finansów opublikował obwieszczenie skierowane do podmiotów gospodarczych w sprawie oznaczania pochodzenia towarów z terytoriów okupowanych przez Izrael od czerwca 1967 r. W obwieszczeniu tym sprecyzowano, że „Środki żywnościowe z terytoriów okupowanych przez Izrael należy [...] etykietować w sposób, który odzwierciedla to pochodzenie” i wprowadzono w nim wymóg, by produkty o takim pochodzeniu zawierały wyrażenie „osiedle izraelskie” lub jego odpowiednik.

Dwoma skargami Organisation juive européenne oraz Psagot (spółka specjalizująca się w eksploatacji winnic położonych w szczególności na terytoriach okupowanych przez Izrael) wniosły do Conseil d'État (rady stanu, Francja) o stwierdzenie nieważności spornego obwieszczenia.

Conseil d'État stoi na stanowisku, że zgodność francuskiego obwieszczenia z prawem Unii zależy od tego, czy w przypadku produktów pochodzących z terytorium okupowanego przez Izrael od 1967 r. prawo Unii wymaga wskazania owego terytorium oraz wskazania, iż produkt pochodzi z osiedla izraelskiego, gdy ma to miejsce, lub, w przeciwnym razie, czy przepisy rozporządzenia zezwalają państwu członkowskiemu wymagać takich oznaczeń na tego rodzaju produktach. W związku z tym Conseil d'État postanowiła skierować sprawę do Trybunału.

W przedłożonej dzisiaj opinii rzecznik generalny Gerard Hogan w pierwszej kolejności dokonał analizy znaczenia pojęć „kraj pochodzenia” i „miejsce pochodzenia” w świetle rozporządzenia. Rzecznik generalny stwierdził, że o ile „kraj pochodzenia” wyraźnie odnosi się do nazw państw i ich morza terytorialnego, o tyle na podstawie rozporządzenia „miejsce pochodzenia” środka spożywczego jest określone za pomocą słów, które niekoniecznie ograniczają się do nazwy danego obszaru geograficznego, w szczególności, w przypadku gdy użycie samego oznaczenia geograficznego mogłoby wprowadzać w błąd.

W świetle powyższych definicji rzecznik generalny zmierza do ustalenia, czy brak wskazania pochodzenia lub miejsca pochodzenia środka spożywczego pochodzącego z terytorium okupowanego przez Izrael mógłby wprowadzić konsumenta w błąd. W tym zakresie rzecznik generalny zbadał zawarte w rozporządzeniu kryteria mogące mieć wpływ na wybory dokonywane przez konsumentów, a mianowicie uwarunkowania zdrowotne, ekonomiczne, środowiskowe, społeczne i etyczne. Zauważył, że przeciętny konsument oznacza właściwie poinformowanego oraz dostatecznie uważnego i rozsądnego konsumenta co do źródła, pochodzenia i jakości danego środka spożywczego i stwierdził, iż nie można wykluczyć, że sytuacja terytorium zajmowanego

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (Dz.U. 2011 L 304, s. 18; sprostowania: Dz.U. 2014, L 331, s. 40; Dz.U. 2016, L 266, s. 7; Dz.U. 2019, L 39, s. 28Dz.U. 2016 L 266, s. 7)

przez władzę okupacyjną – a tym bardziej, gdy okupacji terytorialnej towarzyszy tworzenie osiedli – jest czynnikiem, który może mieć znaczenie przy dokonywaniu wyboru przez właściwie poinformowanego, dostatecznie uważnego i rozsądnego konsumenta w kontekście, w którym zgodnie z rozporządzeniem należy uwzględnić różnice percepcji ze strony konsumentów i ich potrzeb informacyjnych, w tym uwarunkowań etycznych.

Zdaniem rzecznika generalnego odniesienie do „uwarunkowań etycznych” w kontekście oznaczania kraju pochodzenia jest po prostu odniesieniem do tych szerszych uwarunkowań etycznych, które mogą wpływać na zapatrywania niektórych konsumentów przed zakupem. Tak jak wielu europejskich konsumentów sprzeciwiało się zakupowi towarów z Republiki Południowej Afryki w okresie apartheidu przed 1994 r., tak i dzisiejsi konsumenci mogą sprzeciwiać się zakupowi towarów z danego kraju na podobnych podstawach, ponieważ, na przykład, nie jest to kraj demokratyczny lub prowadzi on szczególną politykę polityczną lub społeczną, którą konsument uważa za budzącą sprzeciw czy wręcz odrażającą.

Rzecznik generalny podkreślił zatem, że w kontekście polityki izraelskiej wobec terytoriów okupowanych i osiedli mogą istnieć konsumenci, którzy sprzeciwiają się zakupowi produktów pochodzących z tych terytoriów. Dodał on, że wystarczy wskazać, iż naruszenie prawa międzynarodowego stanowi rodzaj uwarunkowań etycznych, które prawodawca Unii uznał za uzasadnione w kontekście żądania informacji o kraju pochodzenia.

W powyższym względzie rzecznik generalny G. Hogan odnosi się do szeregu aktów międzynarodowych², by następnie wskazać, że izraelska polityka osadnictwa jest uważana za oczywiste naruszenie prawa międzynarodowego, w szczególności w oparciu o prawo narodów do samostanowienia. Dodał, że sam Trybunał uznał już w swoim wyroku w sprawie *Brita*³ konieczność dokonania wyraźnego rozróżnienia między produktami pochodzącymi z terytorium Izraela a produktami pochodzącymi z Zachodniego Brzegu.

W tych okolicznościach rzecznik generalny zwrócił uwagę, że trudno się dziwić, iż niektórzy właściwie poinformowani, dostatecznie uważni i rozsądni konsumenci mogą uznać to oczywiste naruszenie prawa międzynarodowego za uwarunkowanie etyczne, które wpływa na ich preferencje konsumenckie i w odniesieniu do którego mogą wymagać dalszych informacji. Doszedł zatem do wniosku, że **brak wskazania kraju lub miejsca pochodzenia produktu pochodzącego z terytorium okupowanego przez Izrael oraz, w każdym przypadku, osiedla może wprowadzić konsumenta w błąd co do rzeczywistego kraju lub miejsca pochodzenia żywności.**

Rzecznik generalny następnie zauważył, w odniesieniu do zakresu obowiązku wskazania pochodzenia żywności z terytorium okupowanego przez Izrael od 1967 r., że rozporządzenie wprowadza wymóg, aby konsument dysponował poprawną, neutralną i obiektywną informacją, która nie wprowadza go w błąd. Wśród elementów podlegających uwzględnieniu przy ocenie ewentualnie mylącego charakteru etykiety będącej przedmiotem sporu w postępowaniu przed sądem krajowym okupacja izraelska i izraelskie osiedla mogłyby stanowić „czynnik obiektywny, który mógłby wpłynąć na oczekiwania rozsądnego konsumenta”. W tym kontekście rzecznik generalny stwierdził, że dodanie określeń „osiedla izraelskie” do geograficznego oznaczenia pochodzenia produktów jest jedynym sposobem zapewnienia poprawnych i obiektywnych, ale również rzetelnych, jasnych i łatwych do zrozumienia dla konsumenta informacji.

Rzecznik generalny doszedł zatem do wniosku, że Trybunał powinien orzec, iż **w odniesieniu do produktu pochodzącego z terytorium okupowanego przez Izrael od 1967 r. prawo Unii wymaga wskazania nazwy geograficznej tego terytorium oraz oznaczenia, iż produkt pochodzi z izraelskiego osiedla, jeżeli tak jest w danym przypadku.**

² Opinia doradcza na temat skutków prawnych budowy muru na okupowanych terytoriach palestyńskich, *I.C.J. Reports* 2004, s. 136 (pkt 120).

³ Wyrok z dnia 25 lutego 2010 r., *Brita* (C-386/08, EU:C:2010:91), zob. także komunikat prasowy nr [14/10](#)

Rzecznik generalny rozważył następnie, tytułem ewentualnym, pytanie drugie, a mianowicie, czy prawo Unii zezwala państwom członkowskim na przyjęcie środków krajowych wprowadzających dodatkowe obowiązkowe oznaczenia, takich jak wskazanie terytorium w odniesieniu do produktu pochodzącego z terytorium okupowanego przez Izrael od 1967 r., a ponadto, że produkt ten pochodzi z osiedla izraelskiego, jeżeli tak jest.

W tym kontekście rzecznik generalny G. Hogan odniósł się do rozporządzenia, które stanowi, że środki krajowe dotyczące obowiązkowego określania kraju lub miejsca pochodzenia środków spożywczych są dozwolone jedynie w przypadku, gdy istnieje „udowodniony związek pewnych cech żywności z jej pochodzeniem” i wskazał, iż na podstawie tego przepisu nie wystarczy, że kraj lub miejsce pochodzenia mają, same w sobie, określone znaczenie dla decyzji konsumentów. Przeciwnie, jeżeli chodzi o ten szczególny przepis, kraj lub miejsce pochodzenia muszą mieć konkretny wpływ na sam produkt, a w szczególności na jakość danej żywności.

Rzecznik generalny zauważył, że fakt, iż terytorium zajmowane jest przez mocarstwo okupacyjne lub że określony środek spożywczy jest produkowany przez osobę mieszkającą na terenie osiedla, prawdopodobnie nie nadaje ani nie zmienia niektórych cech środka spożywczego w odniesieniu do jego kraju lub miejsca pochodzenia, przynajmniej jeżeli chodzi o produkty spożywcze pochodzące z terytoriów okupowanych.

W związku z powyższym, w razie gdyby Trybunał nie przychylił się do dokonanej przez rzecznika generalnego G. Hogana analizy pytania pierwszego, zaproponował on, aby Trybunał orzekł, **że do celów stosowania rozporządzenia nr 1169/2011 państwa członkowskie nie mogą wymagać wskazania terytorium w odniesieniu do produktu pochodzącego z terytorium okupowanego przez Izrael od 1967 r. ani też wskazania, iż produkt ten pochodzi z osiedla izraelskiego.**

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106